

Bilaga begreppsförklaringar

Utdrag från "Strandskydd - en vägledning för planering och prövning" utgiven av Naturvårdsverket och Boverket september 2009

Allemansrätt

Allemansrätten är inskriven i en av Sveriges fyra grundlagar (2 kapitlet 18 § regeringsformen), men den är ingen egen lag och det finns heller ingen lag som exakt definierar allemansrätten. Däremot omges allemansrätten av lagar som sätter gränser för vad som är tillåtet. Detta gör att det inte alltid går att ge exakta besked om vad som är tillåtet att göra i naturen. Allemansrätten är en grundläggande förutsättning för friluftslivet i Sverige.

Allemansrättsligt tillgänglig mark

Allemansrättsligt tillgänglig mark är den mark som allmänheten enligt allemansrätten har rätt att vara på eller passera fritt och använda för att ströva, bada och utöva annat friluftsliv.

Anläggning eller anordning

Exempel på anläggningar eller anordningar som omfattas av strandskyddslagstiftningen är vägar, stängsel och staket, vilthägn, häckar, sportanläggningar (till exempel tennishägn och golfbana), anläggningar för klubbverksamhet, trädgårdar, gräsmattor, uteplatser, bersåer, lekplatser, trappor, flaggstänger, upplag av till exempel sprängsten eller matjord, hamnar, marinor, pirar, bryggor, båtuppläggningsplatser, bojar och andra anordningar i vattnet, musselodlingar och fiskodlingar, dammar, viltvatten, våtmarker för vattenrening, så kallade kvävefällor, industriella anläggningar till exempel kraftledningsstolpar, telemaster, vindkraftverk samt undervattenskablar.

Anläggningar för de areella näringarna inkluderar också byggnader som inte kan användas som bostäder.

Areella näringar

Areella näringar är jordbruk, fiske, skogsbruk och renskötsel. Byggnader eller anläggningar som inte är bostadshus och som behövs för den areella näringen kan uppföras eller utföras utan strandskyddsdispens. Byggnaden eller anläggningen måste dessutom för sin funktion ligga inom ett strandskyddat område enligt 7 kap 16 § miljöbalken. Den som ska bygga inom ett strandskyddat område ska huvudsakligen vara försörjd av den areella näringen. Det räcker inte med att vara till exempel fritidsfiskare för att få uppföra ett båthus utan strandskyddsdispens.

Byggnad

Enligt praxis anses som byggnad förutom bostadshus olika slags uthus, bodar, bad och båthus, bastubyggnader, omklädningshytter, garage och carportar, skjul, paviljonger och kiosker. En husbåt som används som bostad betraktas som byggnad om den är permanent förankrad eller förtöjd. Uppställning av en husvagn eller en husbåt under längre tid än normal årssemesterperiod kräver dispens. Begreppet byggnad har inte definierats i förarbetena till strandskyddslagstiftningen. Därför är denna rättspraxis utgångspunkt vid prövningen av strandskyddsdispenser och bygglovsärenden.

Djur- och växtlivet

Djur- och växtlivet är

- de biotoper och associerade djur- och växtarter som hör hemma i vatten eller på stränder eller som gynnas av närheten till strand- eller vattenmiljön eller av de bryneffekter som kan uppstå i strandnära områden
- de biotoper som inte är beroende av strand- eller vattenmiljön men som finns i strandskyddsområdet och har betydelse för den biologiska mångfalden genom att till exempel fungera som spridningskorridorer eller genom sitt sammanhang med anslutande biotoper närmare eller längre bort från strandlinjen
- de biotoper och arter som finns i strandskyddsområdet idag eller som kan förväntas finnas där i framtiden efter att vegetationstypen har genomgått succession.

Fastighet

En fastighet är ett land- eller vattenområde med tillhörande byggnader eller fasta anordningar med den avgränsning som redovisas i fastighetsregistret. En fastighet kan bestå av flera områden.

Friluftsliv

Enligt regeringens definition i förordningen om statsbidrag till friluftsförbund (SFS 2003:133) definieras friluftsliv som "Vistelse utomhus i natur- och kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling." En annan definition är att friluftsliv är vistelse utomhus i natur- och kulturlandskap för välbefinnande utan krav på tävling. Här kan även naturturism inkluderas, det vill säga aktiviteter där utövaren är turist och vistas och övernattar utanför sin vanliga omgivning. Aktiviteter med motordrivna fordon, till exempel terrängkörning med sådana, räknas inte som friluftsliv. Mer information om hur man ska ta hänsyn till friluftslivet finns i kapitel 5.

Generellt strandskydd

Det är det område som omfattas av det generella strandskyddet, 100 meter upp på land och 100 meter ut i vattnet.

Goda livsvillkor för växt- och djurlivet

Goda livsvillkor för växt- och djurlivet innebär

- att förhållandena i strandskyddsområdet är sådana att djur- och växtarters krav på sin livsmiljö uppfylls
- djur- och växtarterna och deras livsmiljöers naturliga utbredningsområde är stabilt eller ökande
- de strukturer och funktioner som är nödvändiga för att de goda livsvillkoren ska bestå finns och sannolikt kommer att finnas under en överskådlig framtid
- berörda djur- och växtarters populationsutveckling visar att de på lång sikt kommer att fortleva i livskraftiga populationer och förbli en livskraftig del av sin livsmiljö.

Helt ny byggnad

En helt ny byggnad är en fristående byggnad eller byggnadskonstruktion, till exempel en carport. En tillbyggnad är inte en helt ny byggnad. Även tillbyggnader kan kräva dispens från strandskyddet.

Hemfridszon

Om en tomt har bestämts i ett beslut om strandskyddsdispens avser hemfridszonen tomten. I andra fall varierar hemfridszonen beroende på typen av byggnad och var byggnaden ligger, se även begreppet "Tomt". Se Allemansrätten - vad säger lagen³³.

Huvudbyggnad

Huvudbyggnad är "kärnbyggnad" för till exempel boende. Det kan också vara den byggnad som den huvudsakliga verksamheten bedrivs från.

Komplementbyggnad

Komplementbyggnad är i regel en mindre byggnad som ligger i nära anslutning till huvudbyggnaden inom tomten, till exempel en friggebod eller carport.

Kompletteringsåtgärd

Se PBL 8 kap 13 §.

Långsiktigt

Lagstiftaren menar att strandskyddet ska ses ur ett långsiktigt perspektiv. Långsiktigheten syftar på generationsperspektivet, vilket är satt till 25 år (miljömålen). Syftet med generationsperspektivet för strandskyddet är att beslutsfattarna för ären-

den kring strandskyddet inte bara ska förstå och titta på värdet av ett område idag, utan även för framtiden. Ett område som hyser lägre värde idag kan ha stor potential långsiktigt. Våra beslut idag ger konsekvenser för eftervärlden.

Tillbyggnad

Med tillbyggnad avses i plan- och bygglagen åtgärder som ökar en byggnads volym, oavsett i vilken riktning det sker.

Tillgänglighet

Tillgång innebär i detta sammanhang att det finns god möjlighet att använda marker och vatten för friluftsliv och naturvistelse. Dessutom ska det inte finnas några hinder som begränsar den fysiska framkomligheten på en plats eller de fysiska möjligheterna för att delta i olika aktiviteter. Begreppet tillgänglighet används kanske oftast för att beskriva den fysiska framkomligheten på en plats eller de fysiska möjligheterna för att delta i olika aktiviteter. Men även den mentala tillgången, det vill säga upplevelsen av tillgänglighet och att tillträde till en plats är säkrad, har stor betydelse. För äldre och funktionshindrade är dock den fysiska tillgängligheten särskilt betydelsefull för utevistelsen. Ju större funktionshinder man har, desto viktigare blir också den praktiska tillgängligheten i form av lutningar, bänkar och andra detaljer i utformningen.

Tomt

Med tomt avses i miljöbalken den zon kring en byggnad, normalt sett huvudbyggnaden, som utgör byggnadens privata hemfridszon. Kring anläggningar kan man bara i undantagsfall hävda en hemfridszon. Vid ett beslut om dispens från strandskyddet ska alltid en tomtplatsbestämning göras. Tomten kan normalt aldrig sträcka sig utanför den egna fastigheten. Se även begreppet "Hemfridszon".

Tomtplatsbestämning

Den myndighet som ger dispens ska också besluta om tomtplatsavgränsning enligt 7 kapitlet 18f § miljöbalken, det vill säga avgöra hur stort område runt byggnaderna eller anläggningarna som fås i anspråk som tomt eller på annat sätt användas för ändamålet. När det gäller anläggningar i vatten som till exempel bryggor är det inte lämpligt att besluta om en tomtplats, särskilt inte om de ligger utanför en huvudbyggnads hemfridszon.